

INFINERGIES FINLAND OY

Haapajärven Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen
asukaskyselyn tulokset

Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä asiakirjaa tai osaa siitä ei saa kopioida tai jäljentää missään muodossa ilman Pöyry Finland Oy:n antamaa kirjallista lupaa.

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	ASUKASKYSELYN TOTEUTUS	2
3	KYSELYN TULOKSET	3
3.1	Vastaajien taustatiedot	3
3.2	Hankealueen nykyinen käyttö	5
3.3	Suhtautuminen tuulivoimaan yleisesti	7
3.4	Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista	8
3.5	Suhtautuminen tuulivoimahankkeeseen ja tiedotus	14
4	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	19

Liite 1 Asukaskyselyn lomake

Ville Koskimäki, FM
Jari Laitakari, YTM, eMBA

Pöyry Finland Oy
Elektroniikkatie 13
FI-90590 OULU
Finland
Kotipaikka Vantaa, Finland
Y-tunnus 0625905-6
Tel. +358 10 33 33280
www.poyry.fi

1 JOHDANTO

Infinergies Finland Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Haapajärven kaupunkiin Pajuperänkankaan alueelle. Hankealue sijaitsee noin yhdeksän kilometriä Haapajärven keskustasta lounaaseen (Kuva 1). Tuulivoimapuiston toteuttaminen edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) toteuttamista ja osayleiskaavan laatimista hankealueelle. Toteutettu asukaskysely liittyi hankkeen YVA- ja kaavoitusmenetelyihin ja niiden vaikutusten arviointiin.

Hankkeen lähialueen vakituisille ja vapaa-ajan asukkaille suunnatulla kyselyllä selvitettiin tuulivoimahankkeen vaikutuksia ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön. Kyselyn tavoitteena oli tiedottaa lähiasukkaita hankkeesta sekä kerätä asukkaiden näkemyksiä kaavan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tueksi. Kyselyn toteuttamisesta vastasi Pöyry Finland Oy Infinergies Finland Oy:n toimeksiannosta. Kyselyn tulosten raportoinnissa on keskitytty kyselyn olennaisimpiin tuloksiin. Avovastauksia on havainnollistettu raportoimalla suoria lainauksia, jotka on kursivoitu. Kyselyn tulokset on raportoitu pääosin kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä ja tuloksia on peilattu suhteessa vastaajien taustamuuttujiin esimerkiksi ristiintaulukointia käyttämällä. On huomioitava, että raportissa käsitellään asukaskyselyyn vastanneiden arvioita hankkeen vaikutuksista. Näkemykset huomioidaan osana hankkeen vaikutusten arviointia, joka toteutetaan asiantuntija-arvioina.

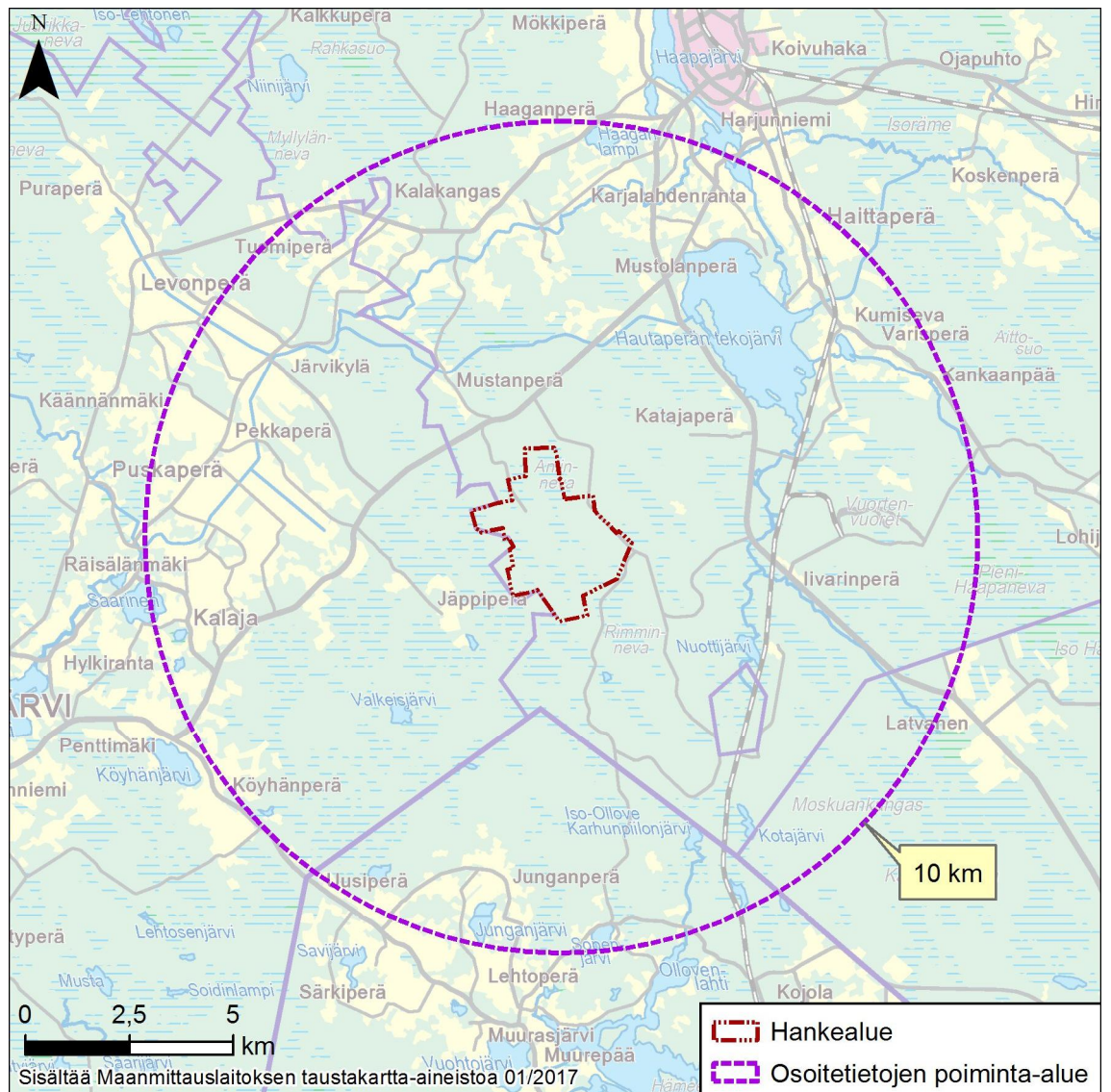

Kuva 1. Hankkeen sijainti (Pohjakartta © MML 2017).

2 ASUKASKYSELYN TOTEUTUS

Asukaskysely toteutettiin toukokuussa 2017 postikyselynä tuulipuistohankkeen lähialueen (noin 10 kilometriä hankealueesta) vakituksille talouksille ja vapaa-ajan asukkaille. Kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä noin 500 kotitalouteen, joista vakituksia asuin-kiinteistöjä oli 449 ja vapaa-ajan kiinteistöjä 51. Kyselylomakkeita oli jaossa myös Haapajärven kaupungintalolla. Kyselylomakkeita palautui yhteensä 170 kappaletta eli vastausprosentiksi muodostui 34 prosenttia. Vapaa-ajan asukkaat vastasivat kyselyyn hieman vakituksia asukkaita aktiivisemmin. Vastausaktiivisuutta voidaan pitää aiempiin vastaaviin kyselytutkimuksiin verrattuna hyvänä.

Vastaajille annettiin vastausaikaa noin kaksi viikkoa. Myös vastausajan jälkeen palautuneita kyselylomakkeita huomioitiin mahdollisimman laajan kyselyaineiston keräämiseksi. Kyselylomakkeita osoitettiin yksi per kotitalous. Kyselyn toteuttamisessa hyödynnettiin Väestörekisterikeskuksen osoitetietoja. Kyselylomake sisälsi yhteensä 27 kysymystä (liite 1). Asukaskyselyn mukana lähetettiin hankekuvaus ja kuvaus ympäristövaikutusten arvioinnista.

Kuva 2. Asukaskyselyn osoitetietojen yleispiirteinen poiminta-alue. Poiminta-alue on noin 10 kilometriä hankealueesta.

3 KYSELYN TULOKSET

3.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 170 henkilöä. Aineistoon huomioitiin myös viimeisen palautuspäivän (18.5.2017) jälkeen palautuneet lomakkeet. Vastaajista 127 (83 %) oli vakituisia asukkaita ja 26 (17 %) vapaa-ajan asukkaita. Vastaajista 17 (10 %) ilmoitti omistavansa maata Pajuperänkankaan hankealueella. Vastaajista 39 oli naisia ja 119 miehiä. Vastaajat olivat keskimäärin kunnan väestöä iäkkäämpää ja todennäköisesti myös hie-man hankeen lähialueen väestöä iäkkäämpää (Taulukko 1). Asukaskyselyitä ei lähetetty alle 18-vuotiaille asukkaille. Vastaajista noin 75 prosenttia oli yli 45-vuotiaita ja nuorten vastaajien osuus oli pieni.

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma.

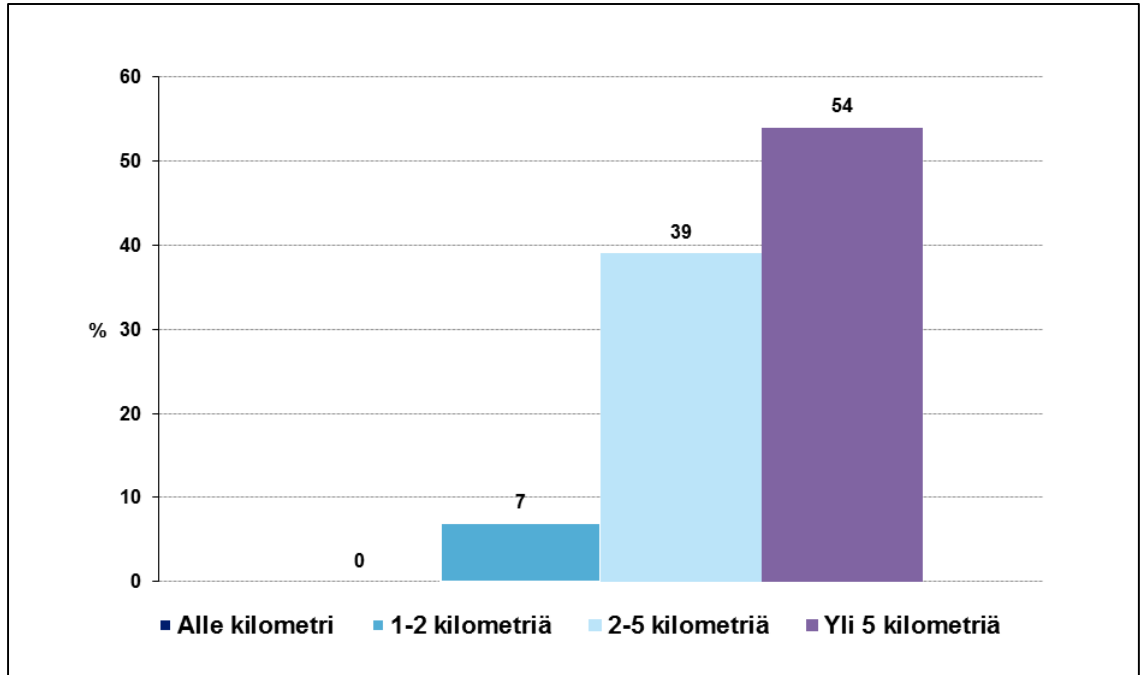
Ikäryhmä	Vastaajien lukumäärä	Vastaajien osuus ~ (%)
Alle 18-vuotias	0	0
18–24 vuotta	4	2
25–44 vuotta	38	23
45–64-vuotias	72	44
Yli 64-vuotias	51	31
YHTEENSÄ	165	100

Vastaajista yli puolet (60 %) oli kyselyn toteuttamishetkellä työelämässä. Eläkeläisiä oli noin joka kolmas vastaaja (Taulukko 2). Alueen maa- ja metsätalousvaltaisuutta kuvaa maa- ja metsätalousyrittäjien suhteellisen suuri osuus (14 prosenttia).

Taulukko 2. Vastaajien ammattiasema.

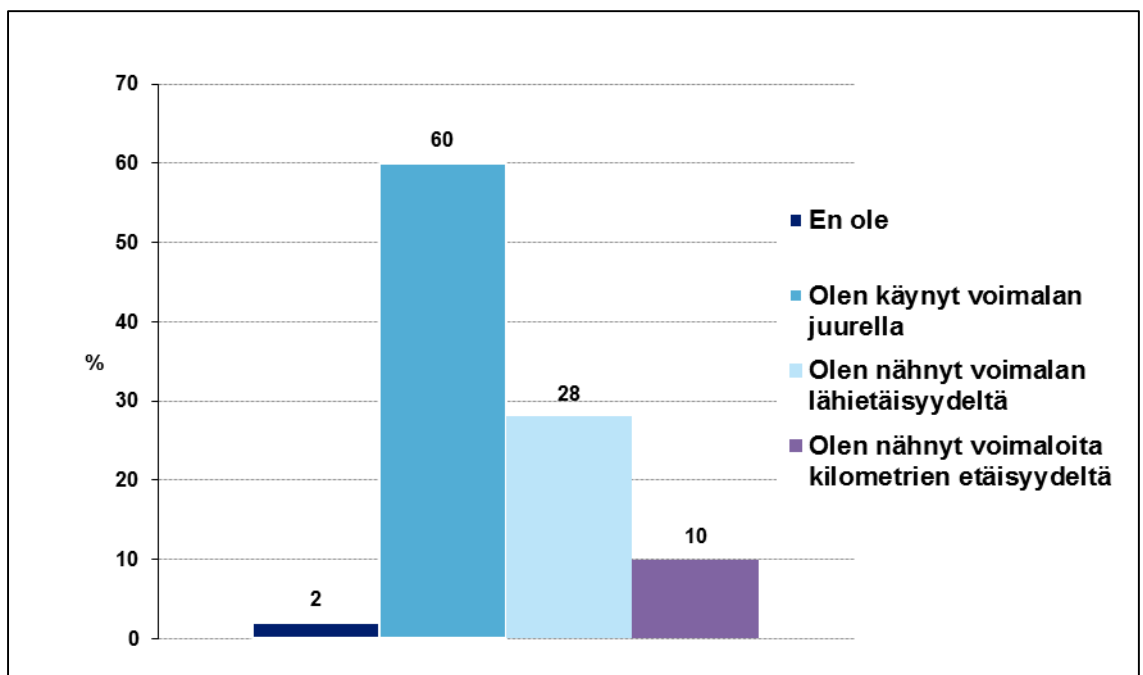
Ammatti	Vastaajien lukumäärä	Vastaajien osuus ~ (%)
Työntekijä tai toimihenkilö	53	34
Johtavassa asemassa oleva	8	5
Maa- ja /tai metsätalousyrittäjä	22	14
Muu yrittäjä	11	7
Eläkeläinen	53	34
Opiskelija	2	1
Muu	6	4
YHTEENSÄ	155	100

Vastaajien arvioimaa etäisyyttä asunnostaan tai loma-asunnostaan hankealueelle on esitetty kuvassa (Kuva 3). Vastaajista yli puolet (54 %) arvioi asuntonsa tai loma-asuntonsa sijaitsevan yli viiden kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Yksitoista vastaajaa arvioi asuntonsa tai loma-asuntonsa sijaitsevan alle kahden kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Hankkeen YVA-ohjelman mukaan lähimmät vakituiset asuinrakennukset sijaitsevat noin 2 kilometrin etäisyydellä ja yksi lomarakennus noin 1,9 kilometrin etäisyydellä.

Kuva 3. Vastaajien arvio asuntonsa tai loma-asuntonsa etäisyydestä hankealueeseen (n=163).

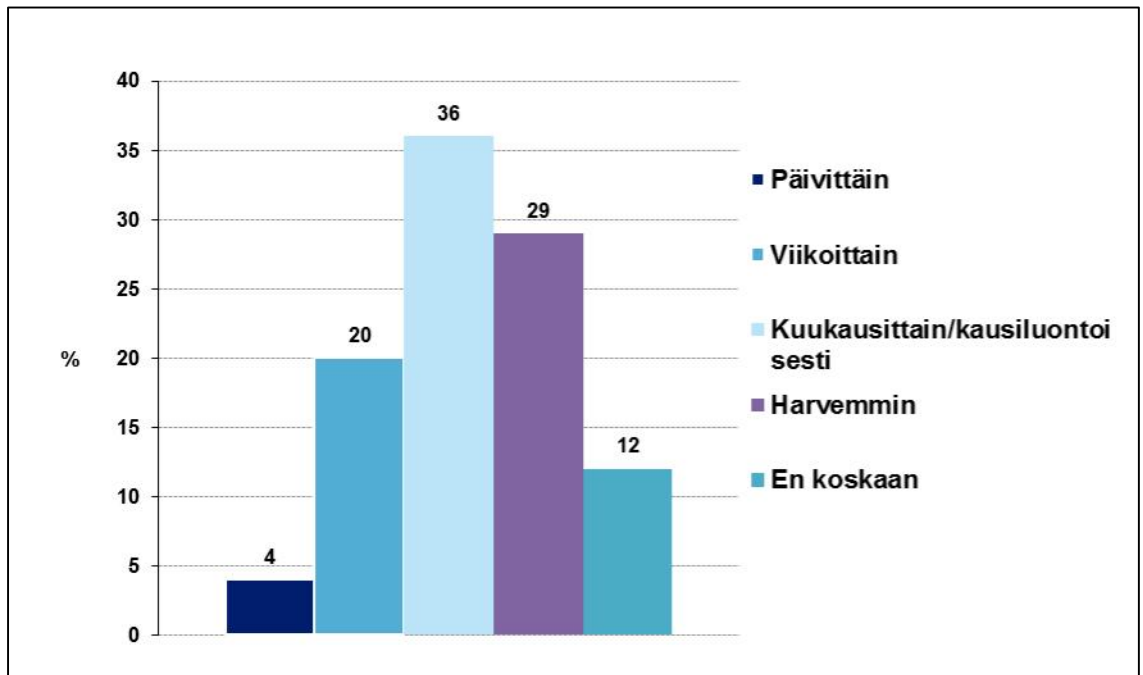
Kyselyssä kartoitettiin vastaajien aiempia kokemuksia tuulivoimasta kysymällä ovatko he aiemmin käyneet jonkin olemassa olevan tuulivoimapuiston alueella tai nähneet tuulivoimaloita maastossa. Kysymyksellä arvioitiin vastaajien kokemuspohjaa esimerkiksi tuulivoimaloiden vaikutuksesta maisemassa ja tietämystä voimaloiden aiheuttamista konkreettisista muutoksista rakennetun ympäristön elementtinä. Vastaajista lähes kaikki oli nähnyt tuulivoimalan joko läheltä tai etäältä (Kuva 4). Ainoastaan kolme vastaajaa ei ollut käynyt olemassa olevan tuulivoimapuiston alueella tai nähnyt tuulivoimaloita maastossa.

Kuva 4. Vastaajien arviot kysymykseen ”Oletteko käynyt jonkin olemassa olevan tuulivoimapuiston alueella tai oletteko nähneet tuulivoimaloita maastossa?” (n=164).

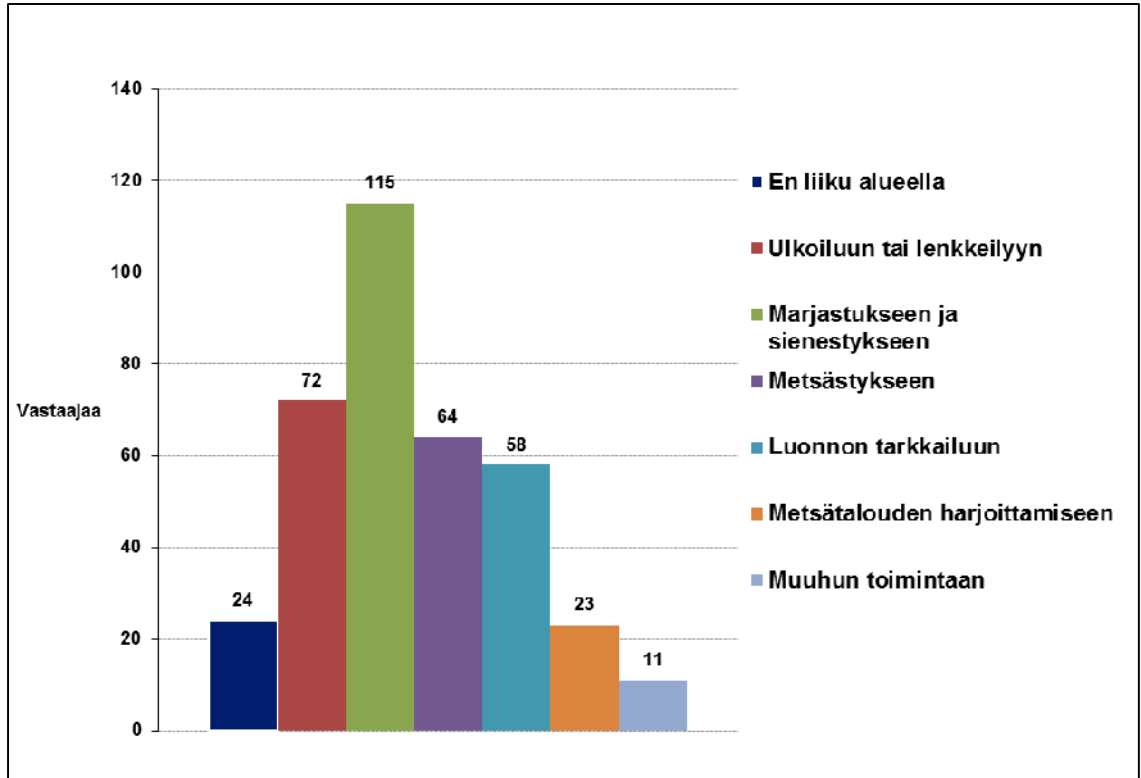
3.2 Hankealueen nykyinen käyttö

Vastaajien aluetuntemusta ja tapoja käyttää aluetta arvioitiin kolmella kysymyksellä, joista kaksi kysymystä oli strukturoituja ja yksi avoin kysymys. Vastaajista valtaosa (77 %) liikkuu hankealueella kuukausittain tai harvemmin. Päivittäin tai viikoittain aluetta käyttäviä vastaajia oli 40 (24 %). Vakituiset asukkaat liikkuvat hankealueella keskimäärin vapaa-ajan asukkaita useammin. Alueella liikkuu – vaikkakin osa epäsäännöllisesti – valtaosa kyselyyn vastanneista, sillä ainoastaan 12 prosentti ilmoitti, ettei liiku alueella lainkaan.

Kuva 5. Vastaajien arviot kysymykseen ”Kuinka usein liikutte Pajuperänkankaan hankealueella?” (n=165).

Vastaajien tapoja käyttää Pajuperänkankaan aluetta kartoitettiin kysymällä mihin harrastuksiin tai muihin tarkoituksiin he Pajuperänkankaan aluetta käyttävät. Aluetta käyttää valtaosa kyselyyn vastanneista. Ainoastaan 24 vastaajaa ilmoitti, ettei liiku alueella lainkaan (Kuva 6). Suosituin käyttömuoto oli marjastus ja sienestys, jota harrasti alueella peräti 70 prosenttia vastanneista. Pajuperänkankaan aluetta hyödynnetään lisäksi aktiivisesti muuhun käyttöön, kuten ulkoiluun tai lenkkeilyyn, metsästykseseen ja luonnon tarkkailuun, sekä metsätalouden harjoittamiseen. Muuna toimintana mainittiin ampumaradan käyttö, erä- ja luontoretkien teko matkailijoiden kanssa, koirien koulutus sekä kodan käyttö.

Kuva 6. Vastaajien arviot kysymykseen ”Mihin harrastuksiin tai muihin tarkoituksiin käytätte Pajuperänkankaan aluetta?” (n=165).

Vastaajilla oli mahdollisuus kuvata tuulivoimapuiston ja sen lähiympäristön nykyistä käyttöä tai sen merkitystä vastaajien elinympäristössä. Avovastauksissa tuli esille alueen vaihteleva merkitys vastaajille. Muutamit etäämmällä asuvat vastaajat toivat esille, ettei alueella ole heille merkitystä. Suuri osa vastaajista puolestaan koki alueen erityisen merkittäväksi virkistysalueeksi. Aluetta pidettiin arvokkaana marjastus- ja sienestysalueena. Lisäksi useissa vastauksissa tuotiin esiin alueen suuri merkitys metsästysalueena. Alue todettiin hyväksi hirvenpyyntialueeksi. Myös luonnonrauha koettiin arvokkaaksi virkistyskäytön näkökulmasta. Vastausten perusteella alueen virkistyskäyttö painottuu kevääseen, kesään ja syksyyn.

”Ei varsinaista käyttöä meille”

”Alueella harrastan metsästystä, marjastusta ja sienien keräilyä. Rauhallinen ulkoilualue.”

”Hyviä marjamaita ja sienialueita, jotkut hyödyntävät niitä, itse en käy koko alueella kuin ne muutamat makkarat paistelemassa.”

”Alue on keskeistä metsästysaluetani (mm. hirvenmetsästys). Marjastan aktiivisesti kys. alueella, samoin kuin lenkkeilen alueen tiestöllä.”

”Erittäin tärkeä alue virkistäytymiseen, luonnosta nauttimiseen ja hiljaisuudesta nauttimiseen.”

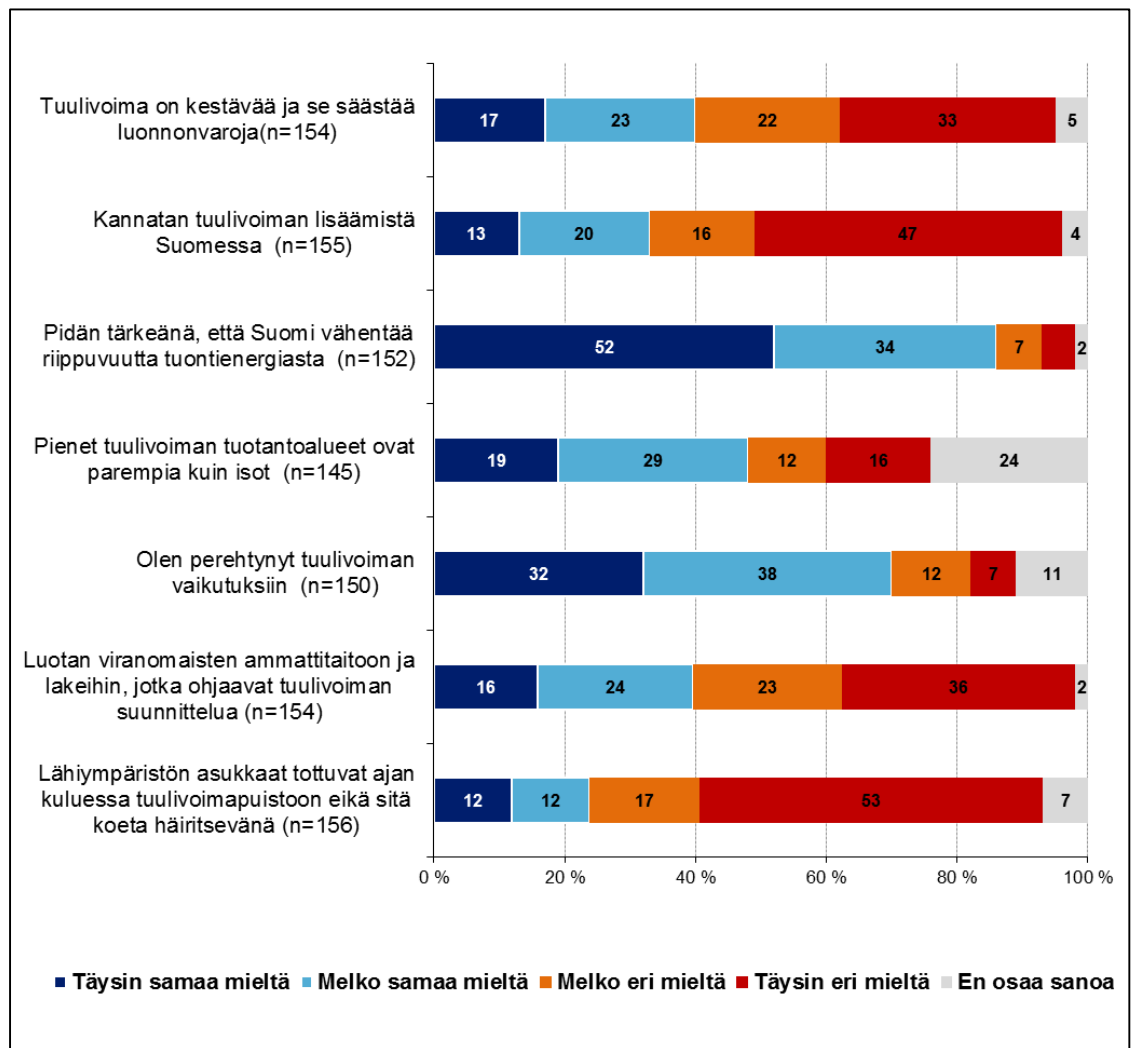
”Metsästyskämppä keskellä hankealuetta. Paikka menee pilalle jos hanke toteutuu.”

”Haapajärven kaunein ja luontoarvoiltaan rikkain alue kaikenlaiseen vapaa-ajan toimintaan esim. marjastus, sienestys, metsästys, patikointi ym.”

”Metsästä alueella aktiivisesti (yli 60 vrk/v), tarkkailen eläimiä ja marjastan.”

3.3 Suhtautuminen tuulivoimaan yleisesti

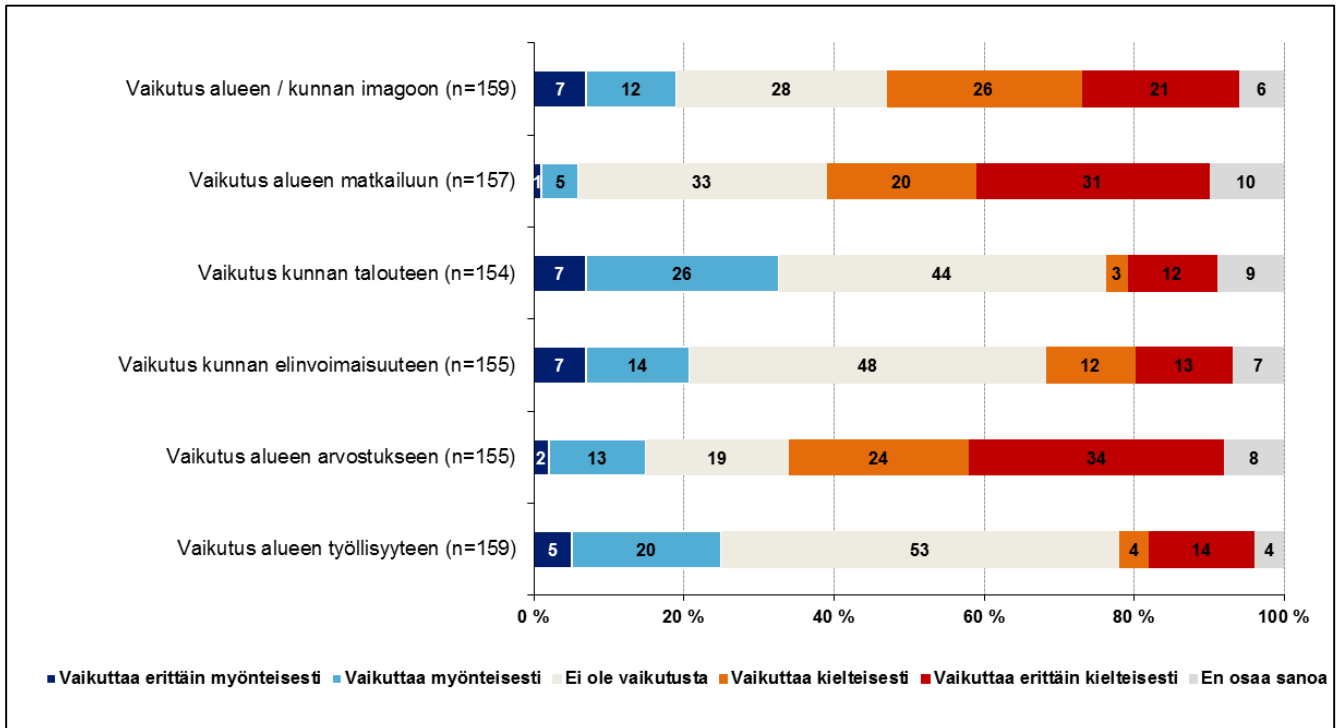
Vastaajille esitettiin useita tuulivoimaa ja sen vaikutuksia koskevia väittämiä. Vastaajia pyydettiin valitsemaan parhaiten mielipidettään kuvaava vaihtoehto. Vastaajien suhtautuminen vaihteli voimakkaasti eri väittämien välillä (Kuva 7). Valtaosa vastaajista (86 %) arvioi tärkeäksi, että Suomi vähentää riippuvuuttaan tuontienergiasta. Kuitenkin ainoastaan 33 prosenttia kannatti tuulivoiman lisäämistä Suomessa. Pieniin tuulivoiman tuotantoalueisiin suhtauduttiin hieman myönteisemmin kuin suuriin tuotantoalueisiin. Melko suurella osalla vastaajilla oli epäluottamusta tuulivoiman suunnittelua ohjaavien viranomaisten ammattitaitoa ja lakeja kohtaan. Vastaajista peräti 59 prosenttia arvioi olevansa melko eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän ”Luotan viranomaisten ammattitaitoon ja lakeihin, jotka ohjaavat tuulivoiman suunnittelua”.

Kuva 7. Vastaajien suhtautuminen tuulivoimaan (n=145–156).

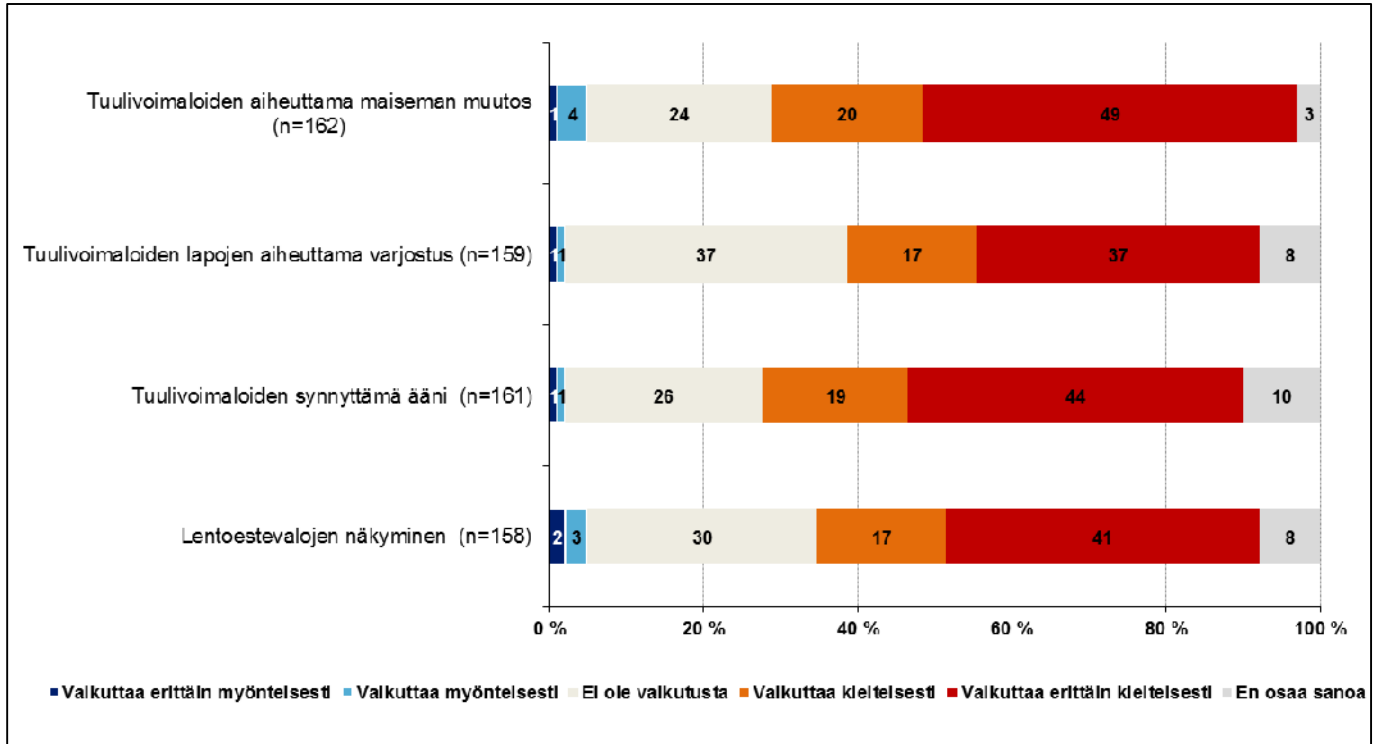
3.4 Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin arvioimaan hankkeen vaikutuksia eri näkökulmista. Vastaajien arviot hankkeen vaikutuksista kuntatasolla on esitetty kuvassa 8. Myönteisimmiksi vaikutuksiksi arvioitiin vaikutukset kunnan talouteen, alueen työllisyyteen, sekä vaikutukset kunnan elinvoimaisuuteen. Kielteisimmiksi arvioitiin vaikutukset alueen arvostukseen ja alueen matkailuun, sekä vaikutus alueen/kunnan imagoon. Avovastauksissa tuotiin esille, että Pajuperänkankaan aluetta hyödynnetään luontomatkailussa. Lähes puolet vastaajista arvioi, ettei hankkeella ole vaikutuksia kunnan talouteen, elinvoimaisuuteen tai työllisyyteen.

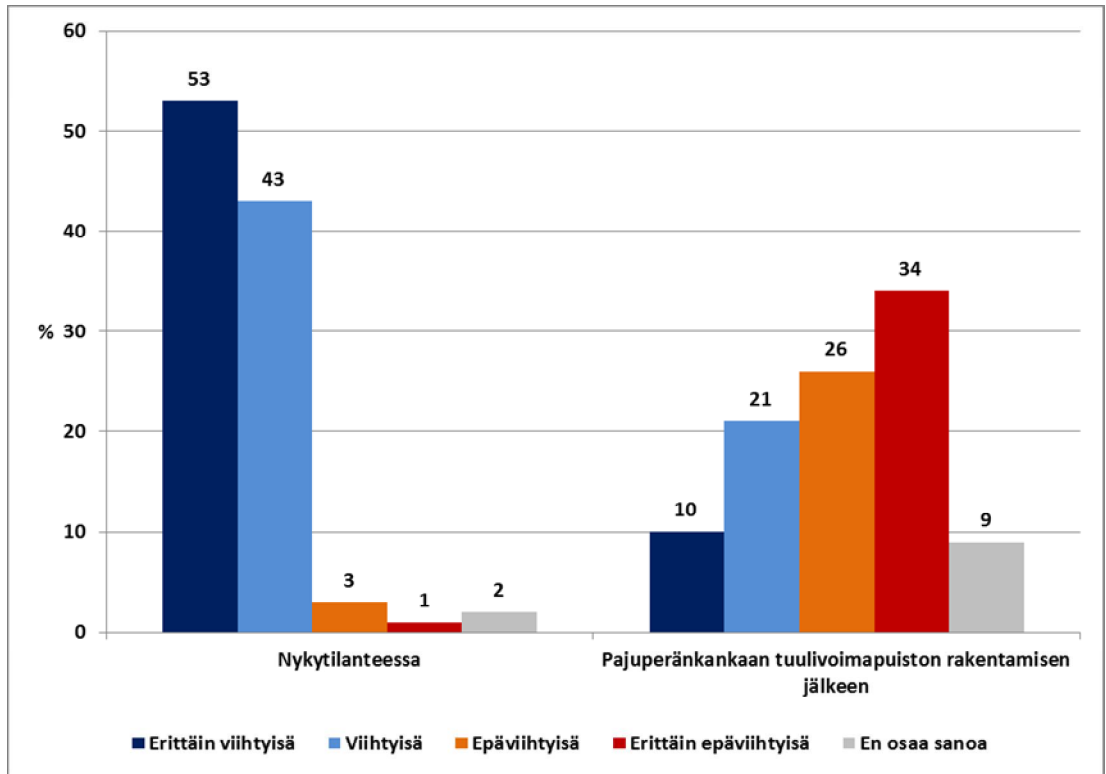
Kuva 8. Vastaajien arviot Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen vaikutuksista kuntatasolla (n=154–159).

Vastaajia pyydettiin arvioimaan hankkeeseen liittyvien asioiden vaikutusta omaan elämäänsä (kuva 9). Vaikutukset arvioitiin pääasiassa kielteisesti. Erityisen kielteiseksi arvioitiin tuulivoimaloiden aiheuttama maiseman muutos sekä tuulivoimaloiden aiheuttama ääni. Hankealuetta lähellä (alle 5 km) asuvat tai loma-asunnon omistavat vastaajat arvioivat vaikutukset keskimäärin muita vastaajia kielteisemmäksi.

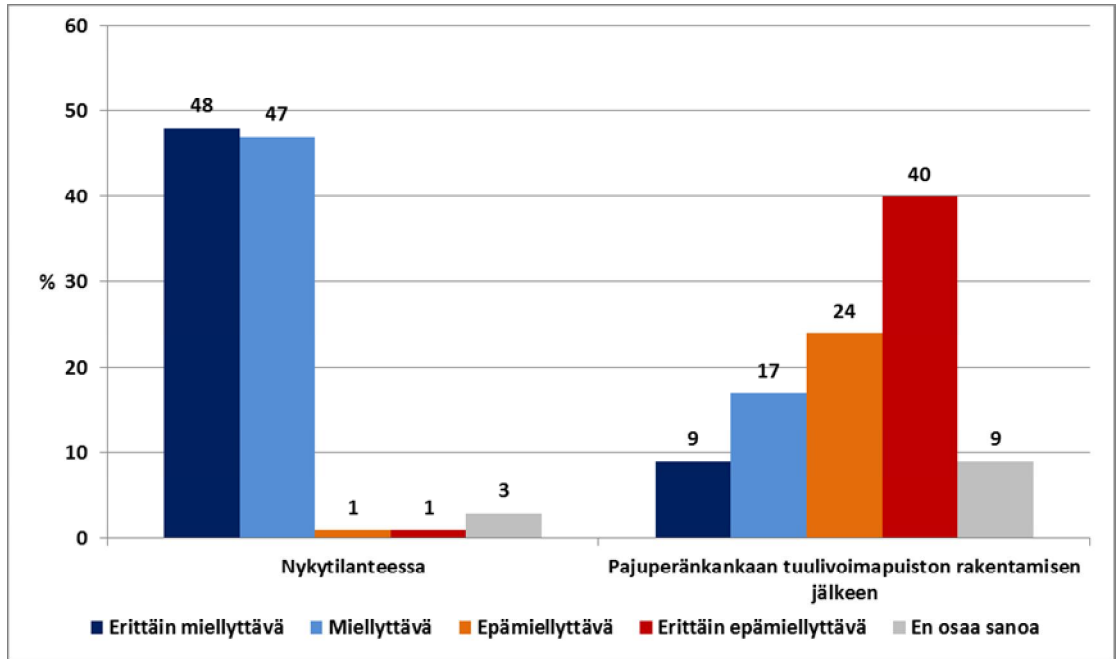
Kuva 9. Vastaajien arviot hankkeeseen liittyvien asioiden vaikutuksista omaan elämäänsä (n=158-162).

Vastaajia pyydettiin arvioimaan Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamisen vaikutuksia lähiympäristön viihtyisyyteen, harrastus- ja virkistysmahdollisuuksiin, maisemaan, sekä asuinalueen tai vapaa-ajan asunnon arvostukseen asuntoalueena. Vastaajilla oli mahdollisuus arvioida ensin nykytilannetta ja sen jälkeen tilannetta Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen (Kuva 10, Kuva 11, Kuva 12, Kuva 13). Valtaosa vastaajista (96 %) arvioi asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön olevan nykyisin erittäin viihtyisä tai viihtyisä. Merkittävä osa vastaajista arvioi viihtyisyyden heikentyvän tuulivoimapuiston rakentamisen myötä. Tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen asuinalueen tai lähiympäristön erittäin viihtyisäksi tai viihtyisäksi arvioivien osuus laski 96 prosentista 31 prosenttiin ja erittäin epäviihtyisäksi arvioivien osuus nousi prosentista 34 prosenttiin. Alle 5 kilometrin etäisyydellä hankealueesta asuvat tai loma-asunnon omistavat vastaajat arvioivat muutoksen olevan voimakkaampi kuin etäämmällä hankealueesta asuvat vastaajat.

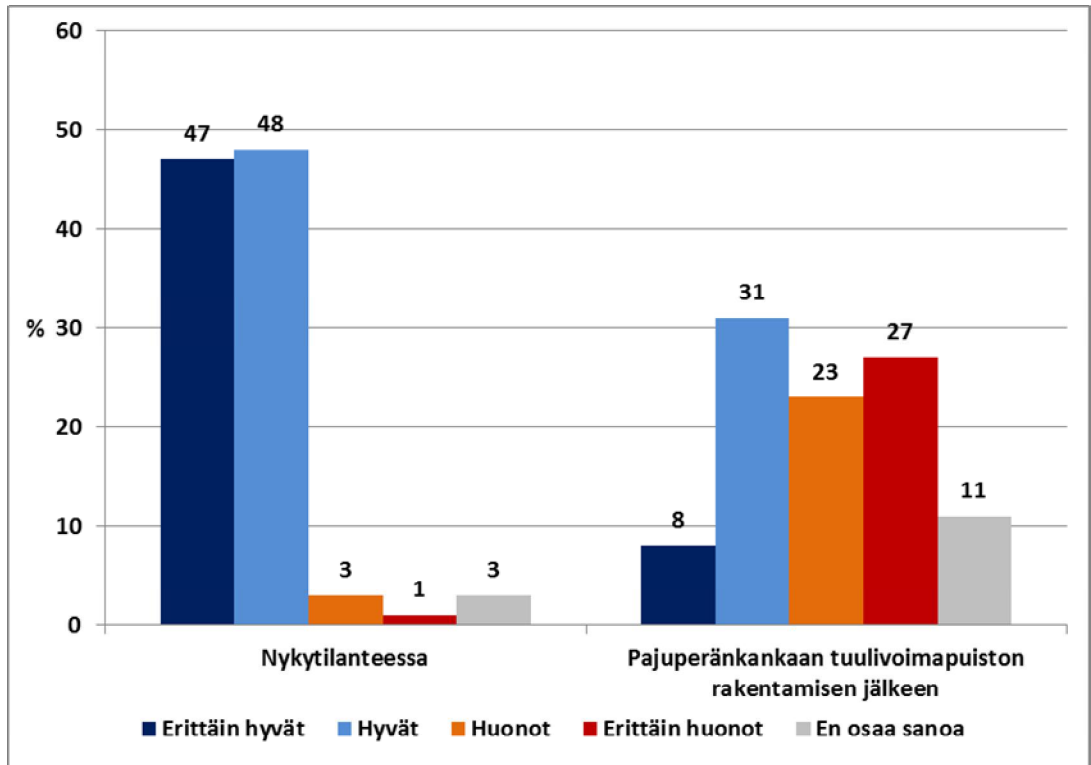
Kuva 10. Vastaajien arviot asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa viihtyisyydestä nykytilanteessa ja Pajuperänkankaan tuulipuiston rakentamisen jälkeen (n=161–162).

Peräti 96 prosenttia arvioi asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön maiseman olevan nykyisin erittäin miellyttävä tai miellyttävä (Kuva 11). Tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön maiseman erittäin miellyttäväksi tai miellyttäväksi arvioivien osuus laski 96 prosentista 26 prosenttiin. Myös maiseman osalta etenkin hankealuetta lähempänä asuvat vastaajat arvioivat tuulivoimapuiston rakentamisen vaikuttavan kielteisesti.

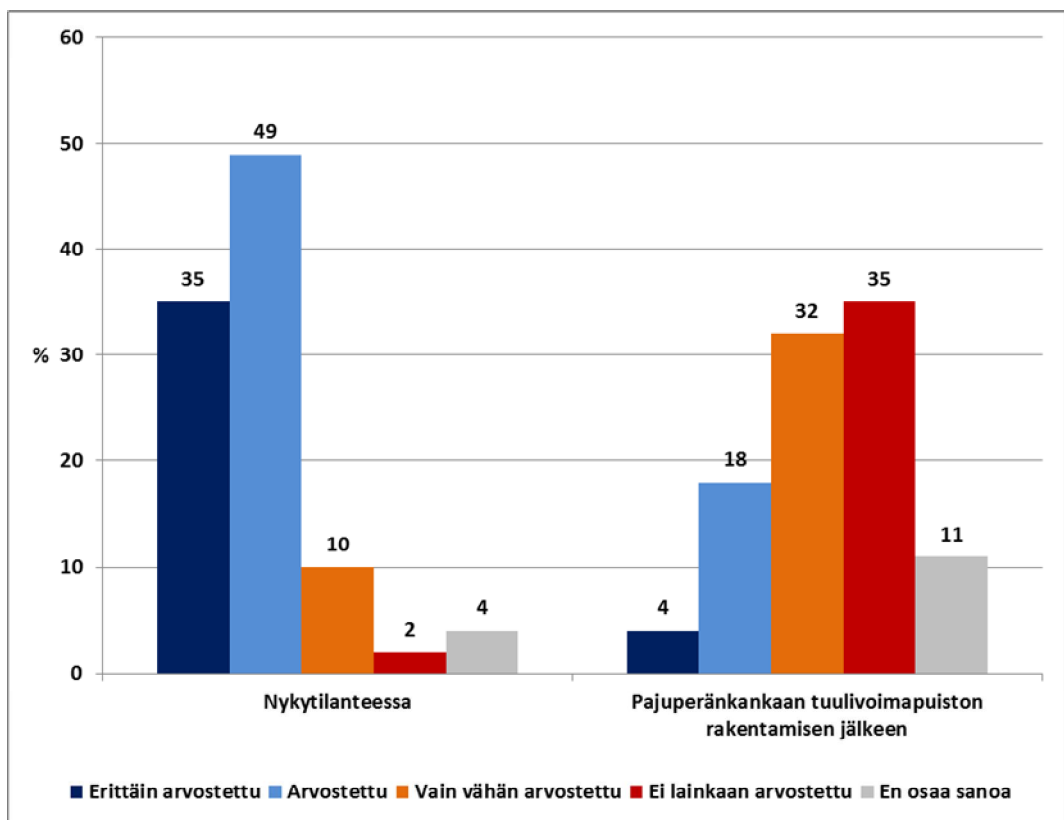

Kuva 11. Vastaajien arviot asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön maisemasta nykytilanteessa ja Pajuperänkankaan tuulipuiston rakentamisen jälkeen (n=161–161).

Vastaajat arvioivat Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamisen heikentävän oman ja perheensä harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia lähiympäristössä sekä asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön arvostusta (Kuva 12, Kuva 13). Vastaajista 96 prosenttia arvioi harrastus- ja virkistysmahdollisuutensa nykytilanteessa hyväksi tai erittäin hyväksi. Tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen vastaava osuus laski 39 prosenttiin ja harrastus- ja virkistysmahdollisuuksien erittäin huonoksi arvioivien osuus nousi 27 prosenttiin. Asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön arvostuksen osalta muutos arvioitiin vielä suuremmaksi. Lähiympäristönsä erittäin arvostetuksi tai arvostetuksi arvioivien osuus laski 83 prosentista 22 prosenttiin.

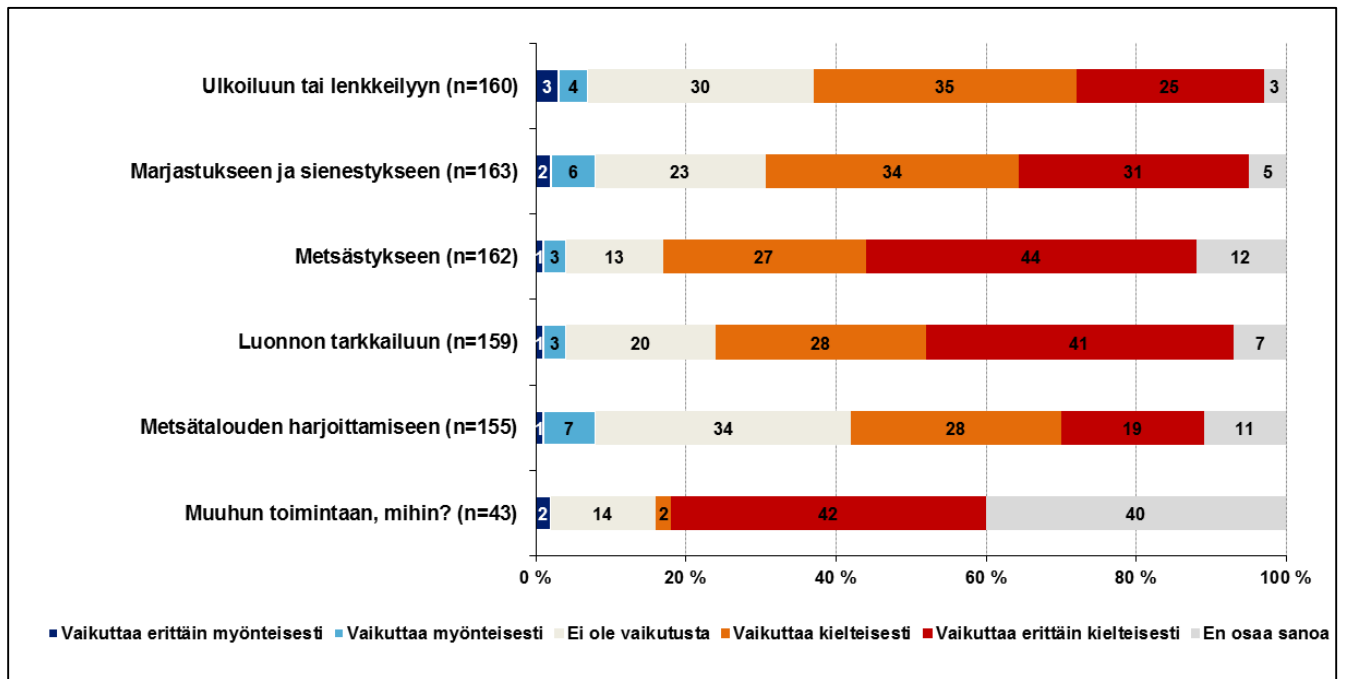

Kuva 12. Vastaajien arviot oman ja perheensä harrastus- ja virkistysmahdollisuuksista asuinalueensa tai vapaa-ajan asunnon lähiympäristössä nykytilanteessa ja Pajuperänkankaan tuulipuiston rakentamisen jälkeen (n=162).

Kuva 13. Vastaajien arviot asuinalueensa tai vapaa-ajan asuntonsa lähiympäristön arvostuksesta nykytilanteessa ja Pajuperänkankaan tuulipuiston rakentamisen jälkeen (n=160–161).

Vastaajien arvioita Pajuperänkankaan hankkeen vaikutuksista alueen käyttömahdollisuuksiin on esitetty kuvassa (kuva 14). Vaikutukset alueen käyttömahdollisuuksiin arvioitiin pääasiassa kielteiseksi. Kielteisiä vaikutuksia arvioitiin kohdistuvan etenkin metsästyksen, luonnon tarkkailuun, marjastukseen ja sienestystyksen, sekä ulkoiluun tai lenkkeilyyn. Käytännössä tuulivoimatoiminta ei estä marjojen tai sienten poimintaa alueella. Poiminta estyy ainoastaan alueilta, joilta poistetaan maata (voimala-alueet, tiestö). Muina toimintana, joihin vaikutuksia arvioitiin kohdistuvan, mainittiin mm. rauha ja äänettömyys, luonnon tasapaino, hirvien elinympäristö, television katselu, alueen imago, matkailijoiden viihtyvyys, sekä hirvenmetsästys.

Kuva 14. Vastaajien arviot Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamisen vaikutuksista alueen käyttömahdollisuuksiin (n=43–163).

Hankkeen mahdollisia myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä. Myönteisinä vaikutuksina mainittiin erityisesti tiestön paraneminen, työllisyysvaikutukset sekä kunnan saamat verotulot. Lisäksi mainittiin energiaomavaraisuus, edullinen, riskitön ja hajautettu energiantuotanto, paikallisten yrittäjien työllistyminen, puhdas energia, alueen tunnettavuuden lisääntyminen, tiestön ympärivuotinen kunnossapito sekä vuokratulot maanomistajille.

”Taloudelliset vaikutukset -> energiahyöty + maanomistajille tulevat korvaukset”

”Teiden hoito alueella paranee ja siten kulkeminen helpottuu myös ”huonojen kesien aikana”

”Työllistävä vaikutus, kotimaisuus, yhteisöverotuotto kaupungille, luontoystävällinen”

”Kiinteistövero ja rakentamisen aikainen työllistäminen”

”Luontoystävällistä energiaa”

”Tuulivoima on käsittääkseni ehkä paras vaihtoehto energiantuotannossa, aurinkoenergian ohella, kun pitää valita puhdas, riskitön energian lähde”

”Säästää luonnonvaroja ja korvaa tuontienergiaa”

Hankkeen kielteiset vaikutukset keskittyivät neljään pääteemaan; 1) meluvaikutuksiin, 2) maisemavaikutuksiin, 3) luontoon kohdistuviin vaikutuksiin sekä 4) virkistyskäyttövaikutuksiin. Selkeästi eniten vastaajia huolestutti mahdolliset melu- ja maisemavaikutukset. Muut mainitut kielteiset vaikutukset koskivat varjon vilkuntaa, mahdollisia terveysvaikutuksia, tuulivoimatuotannon tukemista verovaroin, liikkumisrajoitteita sekä esimerkiksi vaikutuksia kiinteistöjen arvoon.

”Maisemahaitat, äänihaitat, tuulivoimaloiden kalleus veronmaksajille”

”Linnuston ja elämistön häiriintyminen sekä lähialueen asukkaiden maiseman rumentuminen”

”Negatiivisia vaikutuksia alueella liikkumiseen ja siellä tapahtuvaan harrastustoimintaan (metsästys + marjastus) + äänihaitat lähialueella asuville.”

”Melu- ja välkehaitta, asuntojen ja vapaa-ajan rakennusten arvon alentuminen”

”Ei sovellu metsämaisemaan, pimeällä valot ovat häiritsevät, terveysvaikutuksia ei vielä tiedetä”

”Alueella pesii rauhoitettuja lintuja. Miten ne on huomioitu?”

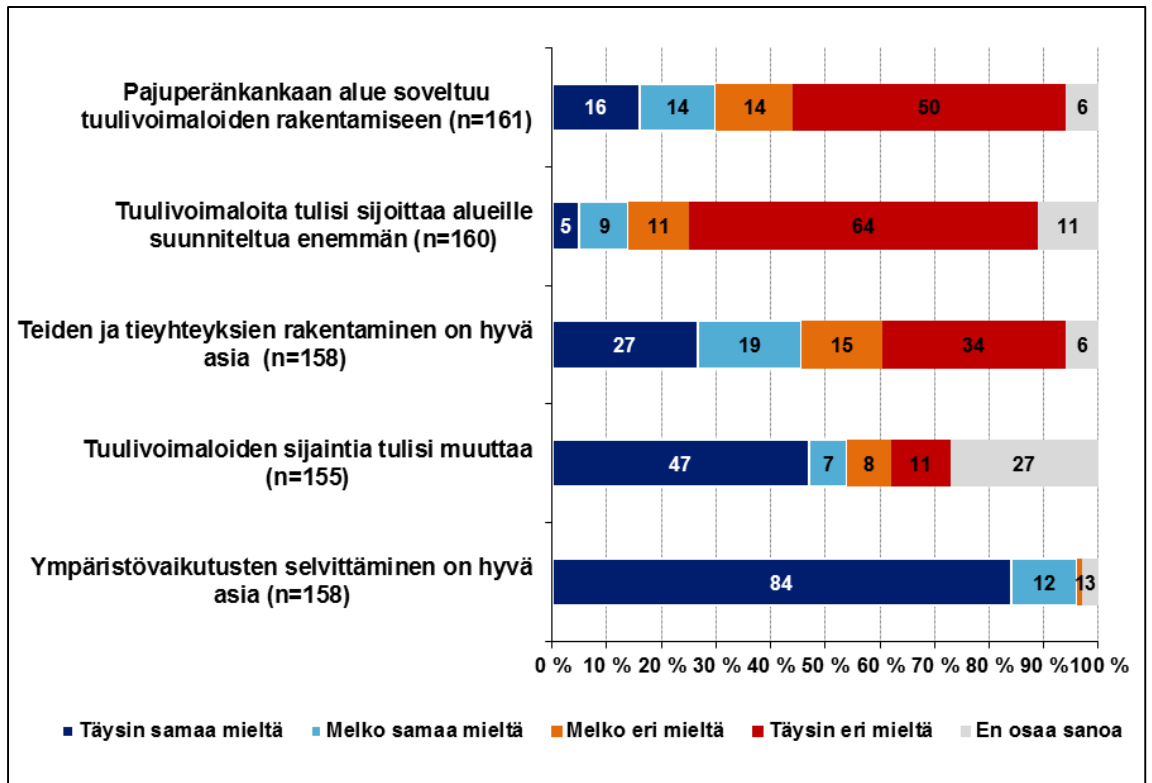
”Huomattavan korkeat voimalat maisemassa, alueen tulevat käyttörajoitukset”

3.5 Suhtautuminen tuulivoimahankkeeseen ja tiedotus

Vastaajista 64 prosenttia oli täysin eri mieltä tai osittain eri mieltä väittämän ”Pajupe-ränkankaan alue soveltuu tuulivoimaloiden rakentamiseen”. Myönteisesti hankkeeseen suhtautui noin joka kolmas (30 %). Mitä lähempänä vastaajat hankealuetta asuivat tai omistivat loma-asunnon, sitä kielteisemmin he keskimäärin suhtautuivat alueen soveltuvuuteen tuulivoimakäyttöön.

Teiden ja tieyhteyksien rakentaminen jakoi mielipiteitä, sillä vajaa puolet vastaajista näki asian myönteisenä ja vajaa puolet kielteisenä asiana. Tieyhteyksien rakentaminen nousi esille myös kyselyn avovastauksissa, joissa teiden ylläpidon ympärivuotisuus ja kulkuyhteyksien paraneminen arvioitiin myönteiseksi asiaksi. Lähes kaikki vastaajat arvioivat ympäristövaikutusten selvittämisen myönteiseksi asiaksi.

Vastaajilla oli mahdollisuus kommentoida tuulivoimaloiden sijoittelua alueella sekä ottaa kantaa sijoitteluun yksittäisen voimalan tarkkuudella. Kommenteissa esitettiin yksittäisten voimaloiden siirtoa, sekä koko tuulipuistoa koskevia siirtoehdotuksia. Yleisimpänä kommenttina oli tuulivoimapuiston siirtäminen kauemmas asutuksesta tai ylipää-tään pois alueelta luontoarvoihin tai muihin perusteisiin vedoten.

Kuva 15. Vastaajien suhtautuminen Pajuperänkankaan tuulivoimahanketta koskeviin väittämiin (n=155–161).

Avovastauksissa jokapäiväiseen elämään kohdistuvina vaikutuksina mainittiin maiseman muuttuminen ja äänihaitat, sekä niistä mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat. Osa vastaajista huolestutti varjon vilkkuminen ja lentoestevalojen vaikutukset. Myös vaikutukset kiinteistöjen arvoon koettiin negatiiviseksi asiaksi. Viime aikoina mediassa on keskusteltu tuulipuistojen vaikutuksista radio-, kännykkä- ja tv-signaaleihin ja osa vastaajista toi esiin huolensa häiriöiden lisääntymisestä, sillä tv-signaalihäiriöistä oli jo aiempia kokemuksia aiempien tuulivoimahankkeiden kautta.

”Häiritsee ja pilaa luontoasiat sekä häiritsee melulla ja valoilla. Muutan muualle ennen kuin kiinteistöjen arvot putoavat.”

”Jos on tottunut näkemään ympärillään vain metsiä, pilaavat tuulipuistot maiseman täysin.”

”Vaikuttaa riistanhoitoon, maisemakuvaan ja luonnon ääniin.”

”Ärsyttää aina kun ovat näkyvissä ja onko niistä varmaa tietoa hyödyistä ja haitoista.”

”Kännyköiden toimiminen? TV:n toimiminen?”

”Taloudelliset menetykset vapaa-ajan asunnon arvon romahdettua.”

”Olen rakentanut kotini maalaismaisemaan, jota rakastan. Nyt tämä maisema on uhattuna tuulivoimaloilla ja niiden vaikutuksilla... entinen luonnonrauha on menetetty!!”

"Pilaisi jokapäiväisen, vilkkuvat valot ja välke aiheuttaisivat stressiä ja pahoinvointia"

Osa vastaajista puolestaan arvioi, ettei hankkeella ole vaikutuksia jokapäiväiseen elämäänsä. Etenkin etäämpänä hankealueesta asuvat vastaajat arvioivat jokapäiväiset vaikutukset vähäisemmiksi.

Hankealueella tuotettu sähkö siirretään kaikissa hankevaihtoehtoissa maakaapelilla sähköasemalle, jonka sijainnille on kolme vaihtoehtoa; 1) hankealueen lähellä Äijinen-tien alkupäässä, 2) Koivuhaan sähköasemalla ja 3) Savinevan hanketta varten rakennettavalla sähköasemalla Venlantien läheisyydessä. Vastaajilta tiedusteltiin eri vaihtoehtojen vaikutuksia jokapäiväiseen elämään. Yli puolet vastanneista ilmoitti, ettei sähkönsiirrosta aiheudu heille vaikutuksia. Sähkönsiirron vaihtoehtoja koskien annettiin ainoastaan muutamia kommentteja, joissa kannatettiin tai vastustettiin eri vaihtoehtoja. Maakaapeleiden käsittelyn arvioitiin vaikuttavan kielteisesti luontoon sekä heikentävän vuosikymmenten puunkasvun käsittelyalueella.

"Ei vaikutusta omalta osaltani. Lyhin siirto yleensä taloudellisin vaihtoehto myös ympäristönäkökohdasta katsottuna."

"Ei vaikutusta tavallisen asukkaan elämään mitenkään"

"Näillä rakentamisilla särjetään kaunis luonto isolta alueelta."

"Käsittelyalueella n. 30 vuoden kasvu tuhotaan 30 v. kuluttua kaivetaan taas kestää 40 vuotta kasvaa taas, ei korvauksia."

"Parempi mitä lähempänä sähköasema sijaitsee."

"Voimalinjan jännitteen nostaminen ja linjan korottaminen pilaa Valkeisjärven maiseman ja tonttien arvot."

Noin joka kolmas vastaaja (30 %) koki olevansa rauhallisesti mielin Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen suhteen (Kuva 16). Hankkeesta huolestuneiden osuus oli 48 prosenttia ja tilanne pelotti 19 prosenttia vastanneista. Rauhallisesti mielin olevat vastaajat perustelivat vastauksiaan mm. energian puhtaudella sekä riittäväällä etäisyydellä hankkeeseen, minkä arvioitiin vähentävän vaikutuksia. Osalla vastaajista oli aiempaa kokemusta tuulivoimaloiden lähellä asumisesta, eivätkä he olleet kokeneet vaikutuksia häiritseviksi.

"Onhan se puhdasta luonnonenergiaa"

"En usko olevan vaikutuksia. Ihminen tottuu vilkkuviin valoihin ja ääneen"

"Asun tälläkin hetkellä lähellä tuulivoimalaa, ei mitään haittaa."

"Asumme sen verran kaukana joten luulen, etteivät "vaikutukset" yllä tänne asti."

Huolestuneisuutta tai pelkoa kokevat perustelivat arvioitaan jo kyselyvastauksissa aiemmin esiin nousseilla seikoilla, kuten luonto-, virkistyskäyttö-, melu- ja maisemavaiikutuksilla. Perusteluissa negatiivisina asioina pidettiin lisäksi tuulivoiman tukemista julkisin varoin ja mahdollista palovaaraa. Myös hankkeen terveysvaikutukset aiheuttivat huolta ja tuulivoiman vaikutuksista toivottiin uutta tutkimustietoa.

”Eläinten elinolot alueella. Terveysvaikutukset ihmisillä.”

”Luonnon haitta, maisemien pilaaminen, metsäteitä on jo liikaakin”

”Tuulivoimaloiden vaikutusta terveyteen ei mielestäni ole tutkittu tarpeeksi. Toivon että terveysvaikutukset selvitetään ennen rakentamista.”

”Kiinteistöjen arvon alentuminen, terveyshaitat melusta ja infraäänistä”

”Yhteiskunnalle kalliita investointeja josta paikallisille vain haittoja.”

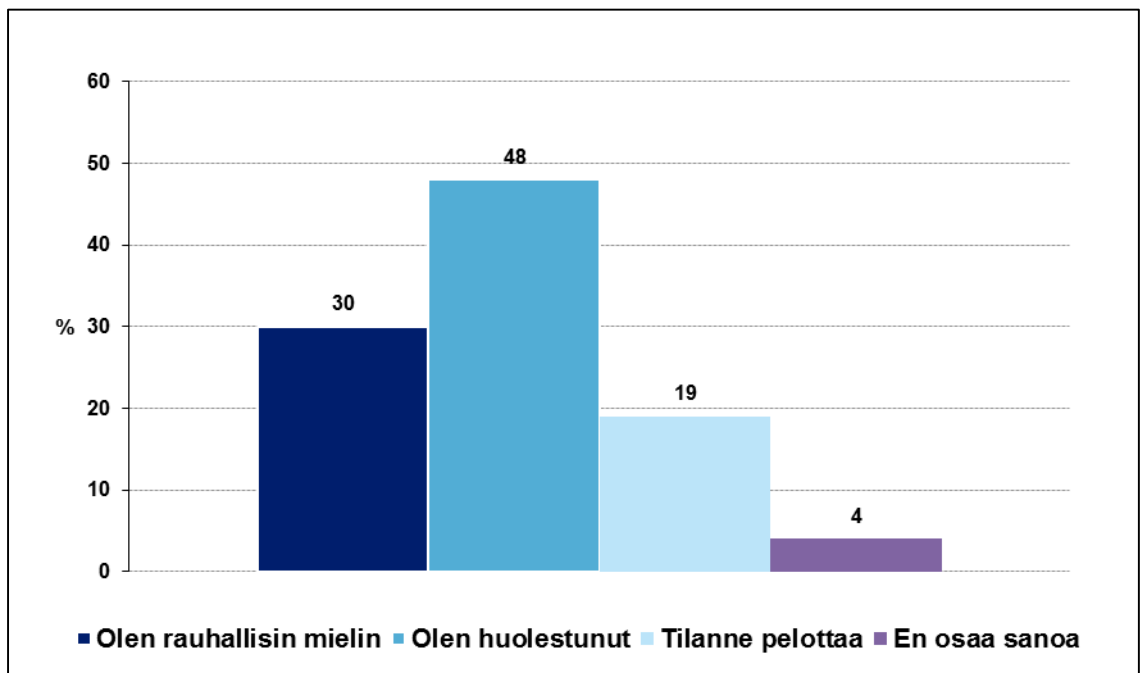
”Huolestuttaa suuri öljymäärä myllyissä. Palovaara”

”Yhteiskunnan tuki tuulivoimalle on nyky muodossaan suhteettoman suuri.”

”Tuulivoimaloiden vaikutusta ei ole tutkittu tarpeeksi ja siksi niitä ei tulisi rakentaa noin lähelle asutusta.”

”Alueen hyvät harrastusmahdollisuudet muuttuvat oleellisesti nykyisestä. Kyseinen alue on keskeistä metsästysaluetta, ja jonne sim. Hirvieläimet tulevat talveh-timaan.”

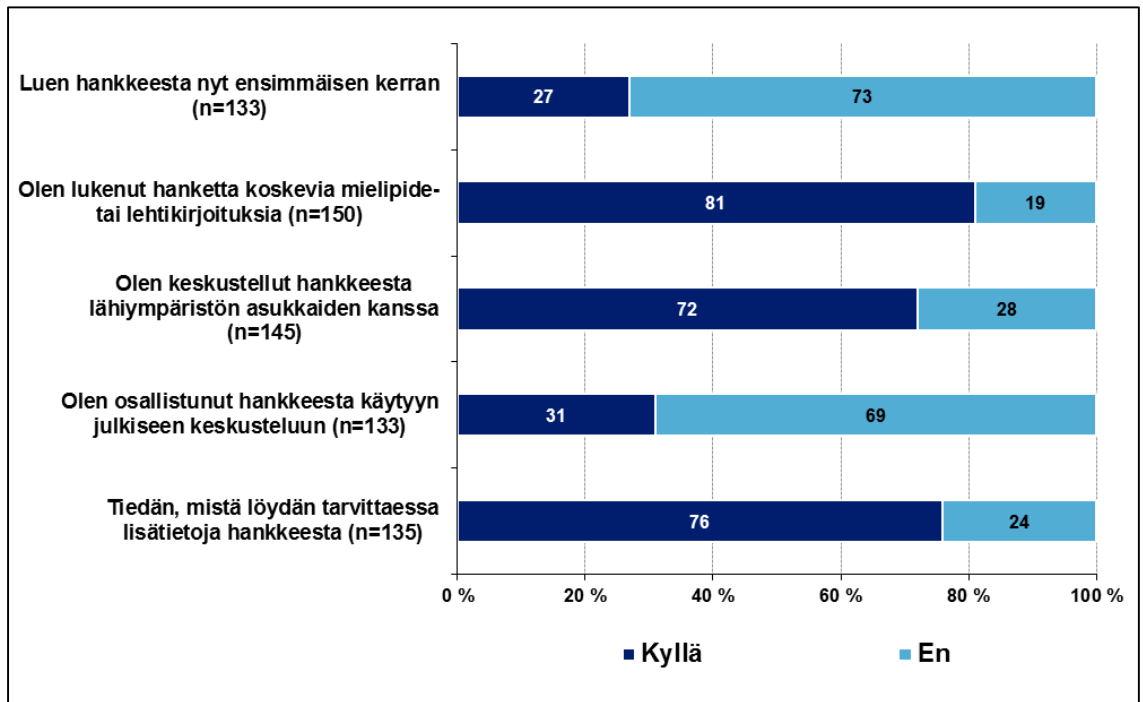
”Vapaa-ajan asunnon arvon alenema, terveysvaikutukset, tukipolitiikka, jäteongelma, lyhytkestoisuus”

Kuva 16. Vastaajien arviot kysymykseen ”Millaisella mielellä ajattelette Pajuperänkankaan tuulivoimahanketta?” (n=155).

Tieto hankkeesta on saavuttanut valtaosan hankkeen lähialueen kotitalouksista, sillä ai-noastaan 27 prosenttia vastanneista luki hankkeesta ensimmäistä kertaa kyselyn saatu-aan (Kuva 17). Alle 5 kilometrin etäisyydellä asuvista 84 prosenttia oli jo ennalta tietoi-nen hankkeesta. Hanke on ollut mediassa esillä, sillä 81 prosenttia vastaajista on luke-nut hankkeesta lehdistä. Suuri osa on keskustellut hankkeesta muiden asukkaiden kanssa ja merkittävä osa (31 %) on osallistunut julkiseen keskusteluun hankkeesta. Julkiseen kes-

kusteluun oli osallistunut etenkin hankealuetta lähellä asuvat tai loma-asunnon omistavat vastaajat. Kyselyn saatteessa vastaajille ilmoitettiin hankevastaavan ja YVA-projektipäällikön yhteystiedot, sekä ympäristöhallinnon internet-sivu, josta löytyy lisää tietoa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.

Kuva 17. Vastaajien arviot kysymykseen ”Oletteko saanut tietoa Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeesta tai osallistunut hankkeesta käytävään keskusteluun?” (n=133–150).

Viimeisenä kysymyksenä vastaajilta kysyttiin mitä asioita he toivovat otettavan huomioon Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston suunnittelussa. Avovastauksia saatiin yhteensä 86 ja niistä 22 toivottiin hankkeesta luopumista:

”Mielestäni kyseiselle alueelle ei tulisi rakentaa yhtäkään tuulimyllyä. Kuten jo aiemmin kirjoitin, jos voimaloita halutaan rakentaa, ne tulisi sijoittaa teollisuus/tehdasalueelle. Ei pieneneviin ”korpialueisiin”.”

”Ei enää yhtään lisävoimalaa tälle alueelle, niitä on jo tarpeeksi”

”Haapajärvelle tulee jo tarpeeksi tuulipuistoja nyt on aika lopettaa tämä höpsiminen jättää luonto koskematta tuleville polville”

Hankkeen vastustamisen ohella toinen yleinen toive liittyi lähiasukkaiden kuulemiseen.

”Alueen/lähialueen asukkaiden ja maanomistajien kuuleminen + metsästysseuran kuuleminen asian suhteen”

”Lähialueen asukkaiden näkemyksiä ja kertokaa todellisista haitoista asukkaille”

”Niitä ihmisiä, jotka asuvat lähellä tai muuten oleskelevat usein alueella, on kuunneltava.”

”Olkaa asukkaiden puolella ja kunnioittakaa heitä. Rakentakaa voimalat alueelle, jossa ei tule vastustusta.”

”Voimaloita ei saa tehdä ihmisten asutusten läheisyyteen, enemmän keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia”

Suunnittelussa toivottiin huomioitavan alueen luontoarvot ja hankkeeseen liittyvät riskit, kuten palovaara. Vaikutusten arvioinnilta toivottiin puolueettomuutta ja arvioinnissa toivottiin huomioitavan ympäristö- ja terveystaikutukset.

”Riistan käytös ei saa muuttua ja teitä tuolla on jo tarpeeksi. Lintukannat eivät saa kärsiä enää”

”Metsäkanalintujen soidinpaikat ja muut eläinten elinalueet”

”Mahdollisimman vähän liikkumiseen liittyviä rajoituksia.”

4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Haapajärven Pajuperänkankaalle suunniteltavan tuulivoimapuiston vaikutusten arviointiin liittyen hankkeen lähialueen (10 km) vakituisille talouksille ja vapaa-ajan asukkailla toteutettiin toukokuussa 2017 asukaskysely. Kyselylomakkeita lähetettiin postitse yhteensä noin 500 kotitalouteen. Kyselylomakkeita palautui yhteensä 170 kappaletta eli vastausprosentiksi muodostui 34 prosenttia. Vastausprosentti on korkea, mikäli sitä verrataan muiden viime vuosina toteutettujen tuulivoimahankkeiden asukaskyselyjen vastausprosenttiin. Vastaajille annettiin vastausaikaa noin kaksi viikkoa. Myös vastausajan jälkeen palautuneita kyselylomakkeita huomioitiin mahdollisimman laajan kyselyaineiston keräämiseksi. Kyselylomakkeita osoitettiin yksi per kotitalous.

Vastaajista 83 prosenttia oli vakituisia asukkaita ja 17 prosenttia vapaa-ajan asukkaita. Noin 10 prosenttia ilmoitti omistavansa maata hankealueella. Vastaajat olivat kunnan keskimääräistä väestöä iäkkäämpiä ja todennäköisesti myös hieman hankkeen lähialueen väestöä iäkkäämpiä. Vastaajista noin 75 prosenttia oli yli 45-vuotiaita ja nuorten vastaajien osuus oli pieni. Vastaajista lähes kaikki oli nähnyt tuulivoimalan joko läheltä tai etäältä.

Alueella liikkuu – vaikkakin osa epäsäännöllisesti – valtaosa kyselyyn vastanneista, sillä ainoastaan 12 prosentti ilmoitti, ettei liiku alueella lainkaan. Alueen suosituin käyttömuoto oli marjastus ja sienestys, jota harrasti alueella peräti 70 prosenttia vastanneista. Pajuperänkankaan aluetta hyödynnetään lisäksi aktiivisesti muuhun käyttöön, kuten ulkoiluun tai lenkkeilyyn, metsästykseseen ja luonnon tarkkailuun, sekä metsätalouden harjoittamiseen. Muuna toimintana mainittiin ampumaradan käyttö, erä- ja luontoretkien teko matkailijoiden kanssa, koirien koulutus sekä kodan käyttö. Suuri osa vastaajista koki alueen erityisen merkittäväksi virkistysalueeksi. Aluetta pidettiin arvokkaana marjastus- ja sienestysalueena.

Valtaosa vastaajista (86 %) arvioi tärkeäksi, että Suomi vähentää riippuvuuttaan tuontienergiasta. Kuitenkin ainoastaan 33 prosenttia kannatti tuulivoiman lisäämistä Suomessa. Pieniin tuulivoiman tuotantoalueisiin suhtauduttiin hieman myönteisemmin kuin suuriin tuotantoalueisiin. Melko suurella osalla vastaajilla oli epäluottamusta tuulivoiman suunnittelua ohjaavien viranomaisten ammattitaitoa ja lakeja kohtaan. Myös avo-

vastauksissa kritisoitiin viranomaisia ja osa kritiikistä saattaa liittyä hankkeiden luvituksen ohella tuulivoiman taloudelliseen tukemiseen, jota kritisoitiin vastauksissa.

Myönteisimmiksi kuntatason vaikutuksiksi arvioitiin vaikutukset kunnan talouteen, alueen työllisyyteen, sekä vaikutukset kunnan elinvoimaisuuteen. **Kielteisimmiksi** arvioitiin vaikutukset alueen arvostukseen ja alueen matkailuun, sekä vaikutus alueen/kunnan imagoon. Avovastauksissa tuotiin esille, että Pajuperänkankaan aluetta hyödynnetään luontomatkailla.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan **hankkeeseen liittyvien asioiden vaikutusta omaan elämäänsä**. Vaikutukset arvioitiin pääasiassa kielteisesti. Erityisen kielteiseksi arvioitiin tuulivoimaloiden aiheuttama maiseman muutos sekä tuulivoimaloiden aiheuttama ääni. Hankealuetta lähellä (alle 5 km) asuvat tai loma-asunnon omistavat vastaajat arvioivat vaikutukset keskimäärin muita vastaajia kielteisemmäksi.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston **rakentamisen vaikutuksia lähiympäristön viihtyisyyteen, harrastus- ja virkistysmahdollisuuksiin, maisemaan, sekä asuinalueen tai vapaa-ajan asunnon arvostukseen asuntoalueena**. Vastaajilla oli mahdollisuus arvioida ensin nykytilannetta ja sen jälkeen tilannetta Pajuperänkankaan tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen. Vastaajat arvioivat viihtyisyyden, maiseman, sekä harrastus- ja virkistysmahdollisuudet nykytilanteessa pääsääntöisesti joko erittäin hyväksi tai hyväksi. Tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen edellä mainittujen seikkojen arvioitiin heikentyvän voimakkaasti. Kielteisimmäksi muutoksen arvioivat hankealuetta lähempänä asuvat vastaajat. Myös lähiympäristön arvostuksen arvioitiin laskevan tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen.

Vaikutukset alueen käyttömahdollisuuksiin arvioitiin pääasiassa kielteiseksi. Kielteisiä vaikutuksia arvioitiin kohdistuvan etenkin metsästyksen, luonnon tarkkailuun, marjastukseen ja sienestykseen, sekä ulkoiluun tai lenkkeilyyn. Käytännössä tuulivoimatoiminta ei estä marjojen tai sienten poimintaa alueella. Poiminta estyy ainoastaan alueilta, joilta poistetaan maata (voimala-alueet, tiestö). Avovastauksissa toivottiin, että hankkeen myötä alueella voisi jatkossakin liikkua mahdollisimman vapaasti.

Hankkeen myönteisinä vaikutuksina mainittiin erityisesti tiestön paraneminen, työllisyysvaikutukset sekä kunnan saamat verotulot. Lisäksi mainittiin energiaomavaraisuus, edullinen, riskitön ja hajautettu energiantuotanto, paikallisten yrittäjien työllistyminen, puhdas energia, alueen tunnettavuuden lisääntyminen, tiestön ympärivuotinen kunnossapito sekä vuokratulot maanomistajille. **Hankkeen kielteiset vaikutukset** keskittyivät neljään pääteemaan; 1) meluvaikutuksiin, 2) maisemavaikutuksiin, 3) luontoon kohdistuviin vaikutuksiin sekä 4) virkistyskäyttövaikutuksiin. Selkeästi eniten vastaajia huolestutti mahdolliset melu- ja maisemavaikutukset. Avovastauksissa jokapäiväiseen elämään kohdistuvina vaikutuksina mainittiin maiseman muuttuminen ja äänihaitat, sekä niistä mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat. Osaa vastaajista mietitytti varjon vilkkuminen ja lentoestevalojen vaikutukset. Myös vaikutukset kiinteistöjen arvoon koettiin negatiiviseksi asiaksi. Viime aikoina mediassa on keskusteltu tuulipuistojen vaikutuksista radio-, kännykkä- ja tv-signaaleihin ja osa vastaajista toi esiin huolensa häiriöiden lisääntymisestä, sillä tv-signaalihäiriöistä oli jo aiempia kokemuksia aiempien tuulivoimamahankkeiden kautta. Hankkeen sähkönsiirron vaikutukset arvioitiin todennäköisesti lievemäksi kuin muiden tuulivoimapuiston vaatiman infrastruktuurin (esim. tuulivoimalat, tiestö) rakentaminen.

Vastaajista 64 prosenttia oli täysin eri mieltä tai osittain eri mieltä väittämän ”Pajuperänkankaan alue soveltuu tuulivoimaloiden rakentamiseen”. Myönteisesti hankkeeseen suhtautui noin joka kolmas (30 %). Mitä lähempänä vastaajat hankealuetta asuivat tai omistivat loma-asunnon, sitä kielteisemmin he keskimäärin suhtautuivat alueen soveltuvuuteen tuulivoimakäyttöön.

Noin joka kolmas vastaaja (30 %) koki olevansa rauhallisin mielin Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen suhteen. Hankkeesta huolestuneiden osuus oli 48 prosenttia ja tilanne pelotti 19 prosenttia vastanneista. Huolestuneisuutta tai pelkoa kokevat perustelivat arvioitaan jo kyselyvastauksissa aiemmin esiin nousseilla seikoilla, kuten luonto-, virkistyskäyttö-, melu- ja maisemavaikutuksilla.

Tieto hankkeesta on saavuttanut valtaosan hankkeen lähialueen kotitalouksista, sillä 73 prosenttia vastanneista oli tietoinen hankkeesta jo ennen kyselyn vastaanottamista. Alle 5 kilometrin etäisyydellä hankealueesta tieto hankkeesta oli tavoittanut 84 prosenttia vastanneista. Useissa avovastauksissa toivottiin lisää tietoa hankkeen vaikutuksista. Etenkin tuulivoiman mahdolliset terveysvaikutukset herättivät huolta ja siitä kaivattiin lisää tietoa. Onkin suositeltavaa, että sidosryhmille tarjotaan tuulivoiman vaikutuksia koskevaa relevanttia tutkimustietoa, kuten Työterveyslaitoksen tekemiä ja Työ- ja elinkeinoministeriön teettämiä selvityksiä tuulivoiman ympäristö- ja terveysvaikutuksista. Lisäksi on suositeltavaa, että YVA-selostuksen yleisötilaisuudesta ja muista mahdollisista kuulemistilaisuuksista tiedotetaan laajasti eri intressiryhmiä, jotta mahdollisimman monella on mahdollisuus osallistua tilaisuuksiin. Vuoropuhelun riittävyteen on syytä kiinnittää huomiota kaikissa hankkeen vaiheissa. Esimerkiksi hankkeen lähialueella pidettävien keskustelutilaisuuksien avulla alueen toimijoille voitaisiin jakaa yksityiskohdaisempaa tietoa hankkeesta ja tilaisuudessa olisi mahdollista keskustella vapaamuotoisesti osallistujia kiinnostavista teemoista.

Jatkosuunnittelussa ja ennen mahdollista rakentamisvaihetta on suositeltavaa keskustella lähiasukkaiden ja muiden hankkeen vaikutuspiirissä olevien tahojen kanssa käytännön järjestelyistä, joilla hankkeesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voitaisiin minimoida. Nämä voivat liittyä esimerkiksi voimaloiden sijoitteluun, maakaapelin ja teiden linjaukseen tai rakentamisen aikatauluun.